

Місцеве оподаткування в Україні від початку його створення характеризується постійним оновленням складу місцевих податків та зборів, їх ставками та порядком справляння, розробленням нормативно-правових актів, що покликані покращувати систему місцевого оподаткування.

Діюча в Україні система місцевих податків і зборів, як і податкова система країни в цілому, потребує постійного вдосконалення. Проблеми функціонування системи місцевого оподаткування в Україні спричинені недосконалою системою адміністрування цих податків.

Пошук шляхів збільшення обсягу місцевих податків і зборів повинен формуватися в напрямі встановлення таких податків і вибору таких їх платників, які б забезпечували невеликі адміністративні витрати та ефективний податковий контроль за достатнього обсягу надходжень, що дасть можливість створити надійне джерело доходної бази місцевих бюджетів.

Отже, для посилення фінансової спроможності місцевих бюджетів необхідно здійснювати подальше реформування податкового законодавства в частині наповнення місцевих бюджетів та посилення їх фінансової самостійності. Потрібно створити таке податкове законодавство, яке б стимулювало виробництво, інноваційну діяльність на місцях. Одним із найважливіших завдань влади сьогодні повинно стати надання ширших повноважень органам місцевого самоврядування [1].

Література:

1. Бартчук Ю. А. Шляхи реформування системи місцевого оподаткування в Україні. Актуальні проблеми державного управління педагогіки та психології. 2011. № 3. С. 83.
2. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2017 рік .URL: <http://ibser.org.ua>
3. Воронова Л.К. Фінансове право України: Підручник. К.: Прецедент; Моя книга, 2006. 448 с.

Шелепило Юрій Степанович

*ст. гр. ФУПОМ-22, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Машко А.І.*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Питання державного боргу стало основним об'єктом дослідження багатьох економістів ще на початку XVI століття. Так, меркантилісти, розглядали державу, як «головного підприємця». Вони були прихильниками значного державного втручання в економічний розвиток

суспільства. Найважливішим джерелом фінансування державного бюджету меркантилісти вважали кредити, а додаткове надходження грошей у національну економіку розглядали виключно, як позитивне явище.

Разом із меркантилістами питання державного боргу досліджували і фізіократи. Проте, на противагу меркантилістам, основним об'єктом їх дослідження була виробнича сфера, оскільки основним джерелом багатства нації вони вважали сільське господарство, а державні кредити характеризували виключно, як негативне явище, так як вони « примножують непродуктивний клас населення» [1].

Погляди фізіократів підтримували і представники класичної економічної школи. Так, А. Сміт писав, що безмірне нарощування боргів може призвести до краху всіх великих націй.[3]. Він також стверджував, що при збільшенні державного боргу зростають і податки, а це в свою чергу спричиняє значний відтік капіталу. Виходячи з цього, класики стверджували, що фінансування державних видатків за рахунок кредитів, може призвести до значного погіршення її економічного становища.

Погляди А. Сміта підтримував і Д. Рікардо. Він вважав, що система державних запозичень не є найбільш доцільною, для покриття державних витрат, оскільки саме така системи робить людей менш заощадливими та не показує реальне фінансове становище в якому знаходиться нація. Дослідник стверджував, що в наслідок запозичень країна стає біднішою, адже уряд та приватні особи не використовують кредитні кошти з максимальним ступенем ефективності [4, с. 204].

Разом з тим, вчений вважав, що відсоткові платежі, які мають бути сплачені майбутніми поколіннями, не є для них тягарем, оскільки вони розглядаються як внутрішні трансферти.

А. Сміт та Д. Рікардо мали однакову точку зору стосовно наслідків запозичень, оскільки критично ставилися не до самого факту існування боргу, а до його негативного впливу на накопичення капіталу.

Кардинально інші погляди представляв у свої працях Т. Мальтус. Він розглядав державний борг, як досить ефективний спосіб збільшення попиту, оскільки, на його думку, наявність державного боргу стимулює усунення непотрібних товарів з ринку та сприяє нарощуванню обсягів виробництва. У випадку погашення всіх боргів Т. Мальтус прогнозував значне скорочення споживання. В своїх наукових працях вчений впевнено стверджував, що між зростанням національного виробництва та збільшенням боргового тягара існує пряма залежність [4].

Таким чином, більшість «пізніх» класиків притримувались думки, що державні запозичення не є виключно негативним явищем, оскільки

набагато важливішим є не проблема наявності чи відсутності державного боргу, а напрями використання коштів, що були позичені.

Питання державного боргу залишається надзвичайно важливим і сьогодні, оскільки величина державного боргу, його динаміка та темпи зміни відображають економічне становище держави та ефективність функціонування відповідних державних структур.

Основною проблемою, яка існує сьогодні, є те, що вже протягом багатьох років Україна стикається з хронічним бюджетним дефіцитом та дефіцитом платіжного балансу, при цьому не враховуються об'єктивні закономірності управління зовнішнім боргом, що в свою чергу, може спричинити загострення фінансової кризи та розвалу фінансової системи нашої держави [5].

Державний борг виникає через те, що обсяг коштів, які необхідні для виконання державою її основних функцій є набагато більшим за обсяг її реальних доходів, тому держава змушена мобілізувати додаткові фінансові ресурси, для покриття своїх видатків. Виходячи з цього, можна сказати, що між державним боргом та бюджетним дефіцитом існує пряма залежність, оскільки державні позики є головним економічно виправданим джерелом покриття бюджетних дефіцитів.

Найчастіше основними кредиторами держави виступають: громадяни, які придбали цінні папери емітовані урядом (резиденти), фізичні та юридичні особи, що є резидентами інших країн, міжнародні фінансові інститути та іноземні держави.

Процес залучення фінансування, розміщення та погашення державного боргу характеризує політику уряду, щодо управління державним боргом.

Система управління державним боргом країни складається з таких етапів:

- аналіз кредитоспроможності (можливість країни позичати кошти);
- оцінка платоспроможності (можливість обслуговувати борг);
- контроль рівня заборгованості;
- контроль за складом внутрішнього та зовнішнього боргу.

Потрібно зазначити, що основною загрозою для боргової безпеки нашої держави є не розмір боргу, а терміни його погашення, оскільки більшість запозичень є короткостроковими, тому з метою їх погашення та обслуговування держава вимушена брати нові позики.

Не зважаючи на скорочення частки державного боргу в загальному обсязі ВВП сальдо залучень виплат залишається негативним. Це свідчить про те, що нові позики спрямовуються на погашення вже існуючих боргових зобов'язань. Більше того, через недостатність позичкових коштів, на обслуговування зовнішніх зобов'язань спрямовувалась частина

ресурсів внутрішнього споживання та інвестування (позитивне сальдо платіжного балансу та профіцит державного бюджету). Це стало причиною відсутності позитивного ефекту для економічного розвитку держави від зовнішніх та внутрішніх запозичень.

Прийнятна величина державного боргу України дає можливість здійснювати нові внутрішні та зовнішні запозичення. Проте, слід враховувати, що такі запозичення здатні позитивно вплинути на всю економіку країни, тільки якщо вони спрямовані на вирішення важливих стратегічних завдань економічного розвитку нашої держави, а не на покриття уже існуючих запозичень.

Література:

1. Башко В. Й. Напрями вдосконалення механізму надання державних гарантій в Україні. *Фінанси України*. 2013. № 6. С. 72-78.
2. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М.: Эксмо, 2007. 960 с.
3. Рикардо Д. Начало политической экономии и податного обложения. М.: Государственное издательство, 1929.
4. Новосьолова О. С. Державний борг: діалектика теоретичних уявлень та оцінка сутності. URL: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/33.pdf>.
5. Жукова Н. С., Рибак Д. Державний борг та його вплив макроекономічний розвиток України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2012. Вип. 138. С. 34-38.

Якібчук Ольга Дмитрівна

ст. гр. ФУПОзм-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Функціонування держави, діяльність усіх її інститутів значною мірою залежать від забезпеченості належними фінансовими ресурсами, які забезпечують виконання її завдань та функціонування органів публічної влади, та зосереджені у бюджетній системі, яка складається з державного та місцевих бюджетів та є центральною ланкою фінансової системи держави. Основною метою правового регулювання бюджетної сфери є мобілізація грошових коштів до бюджетної системи та ефективно їх використання для суспільних потреб.

Важливим завданням у цьому сенсі є чітка регламентація бюджетного процесу, визначення кола його учасників на кожній із його стадій, визначення обсягу їхніх бюджетних повноважень, врегулювання